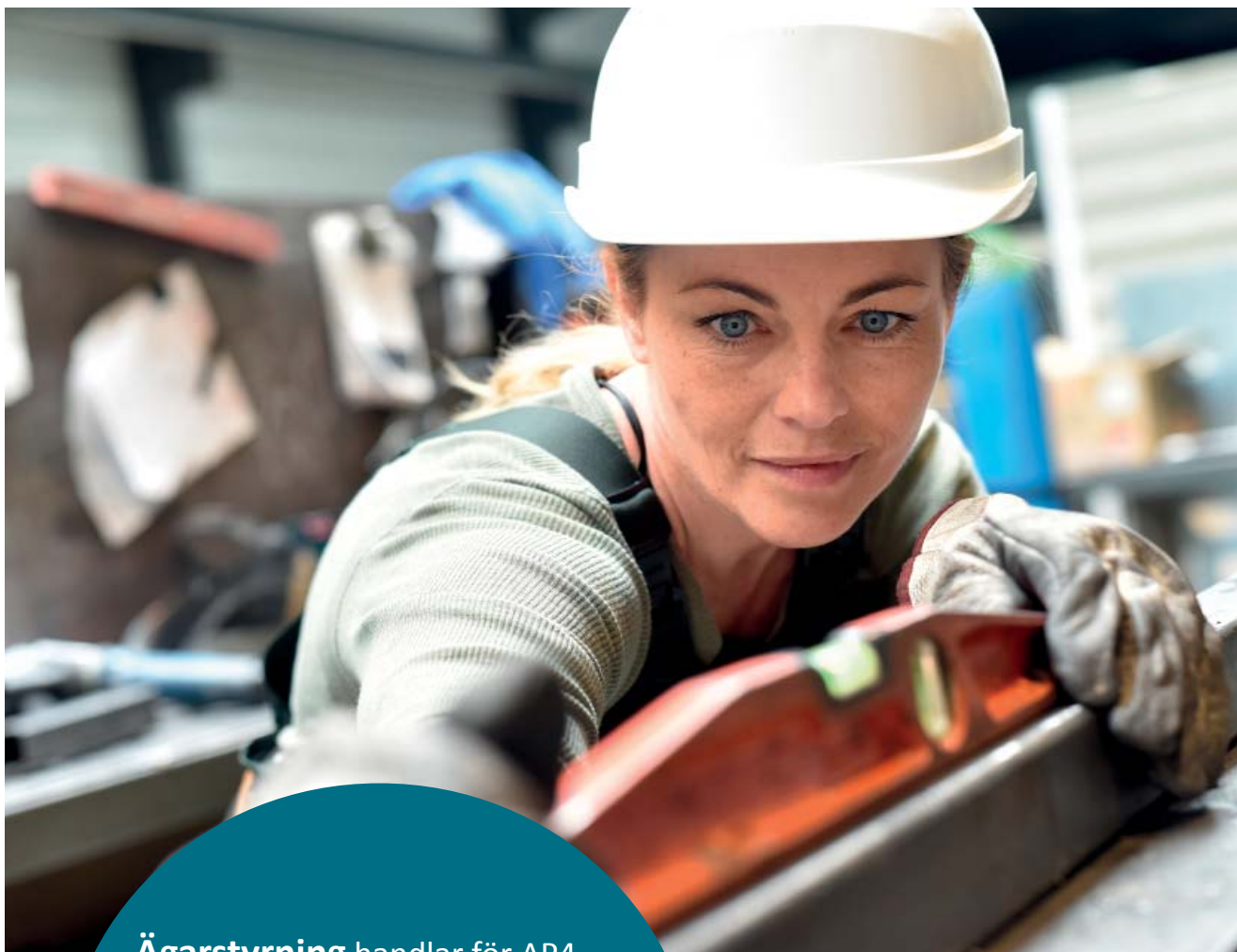

Ägarstyrning handlar för AP4 om att ta ansvar och bidra till att bolag blir framgångsrika och ger en långsiktigt hållbar hög avkastning.

Det bidrar till **trygga pensioner**.

STÄMMOSÄSONGSRAPPORT **2017**

AP4 bidrar till trygga pensioner

Alla som arbetar, får lön och betalar skatt i Sverige får allmän pension. AP4 förvaltar buffertkapital i pensionssystemet åt nuvarande och blivande pensionärer. Vårt uppdrag är att bidra till pensionssystemets stabilitet genom att förvalta fondkapitalet kostnads-effektivt med målet att skapa högsta hållbara avkastning över tid.

Uppdraget från riksdagen

AP4:s uppdrag är att bidra till pensionssystemets stabilitet genom att förvalta kapitalet kostnadseffektivt med målet att skapa högsta möjliga avkastning över tid. Hänsyn till miljö och etik ska tas utan att göra avkall på målet om högsta möjliga avkastning. AP4:s styrelse och verksamhet får, enligt lag, varken styras av regeringsdirektiv eller av näringspolitiska eller ekonomisk-politiska intressen.

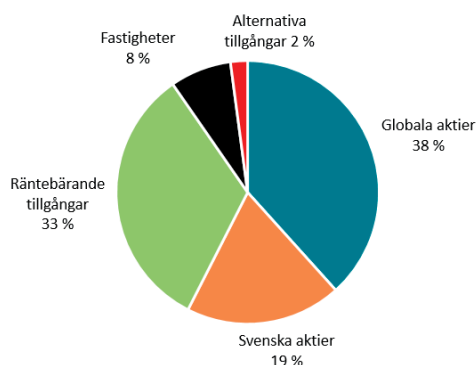
Positivt bidrag till pensionssystemet

De senaste tio åren, till och med halvårsskiftet 2017, har AP4 avkastat 88 procent efter kostnader. Det innebär en genomsnittlig avkastning efter kostnader på 6,5 procent per år, vilket motsvarar en real avkastning på 5,4 procent efter avdrag för inflation.

Sedan starten, 2001-01-01, uppgår avkastningen efter kostnader till 6,0 procent årligen i genomsnitt. AP4 har därmed bidragit positivt till pensionssystemets tillgångssida och till systemets stabilitet.

AP4:s reala avkastning överträffar både lönetillväxt (inkomst-index), som ökat med motsvarande 3,0¹ procent årligen, och AP4:s långsiktiga reala avkastningsmål som är 4,5 procent. AP4 har därmed bidragit positivt till pensionssystemets stabilitet.

Noterade aktier mer än hälften av tillgångarna

Tillgångarna uppgick till 348 miljarder kronor vid halvårsskiftet 2017. Noterade aktier, såväl globala som svenska, utgör 57 procent av tillgångarna.

Hållbarhet och ägarstyrning centralt

Att löpande inkludera hållbarhet (miljö, etik och bolagsstyrning) i investeringsbedömningarna och arbeta som en aktiv ägare är en nödvändighet för att kunna bedriva en framgångsrik förvaltning på lång sikt. Det är ett arbete som bedrivits under många år och som ständigt utvecklas och som alltid kan göras lite bättre.

Att AP4:s ledning betonar vikten av hållbarhet och ägarstyrning och att detta arbete precis som annat förvaltningsarbete följs upp. Detta har bidragit till att AP4 lyckats leverera en hög avkastning till låg kostnad.

Denna rapport

AP4:s Stämamosäsongsrapport 2017 sammanfattar AP4:s arbete inför och under stämamosäsongen 1 januari - 30 juni 2017.

Rapporten kompletterar:

- AP4:s årsredovisning,
- AP4:s hållbarhets- och ägarstyrningsrapport och
- AP-fondernas Etikrådsrapport.

Tillsammans beskriver rapporterna det arbete som AP4 bedriver.

Vi önskar alla läsare en intressant läsning.

Innehåll

AP4 bidrar till trygga pensioner	2
VD har ordet	3
Ägarstyrning handlar om att ta ansvar	4
AP4 som ägare i svenska bolag	5
Sverige - stämamosäsongen 2017	6
Sverige - röstningsöversikt	7
Sverige - ersättningar en viktig fråga	9
Sverige - AP4s valberedningsarbete	10
Sverige - fler kvinnor till styrelserna	11
AP4 som ägare i utländska bolag	13
Utlandet - stämamosäsongen 2017	14

¹ Under antagande att utvecklingen av inkomstindex över ett år kan delas lika över respektive halvår. Detta är en förenkling då inkomstindex baseras på senaste tre årens genomsnittliga realinkomstutveckling tillsammans med förändringen av konsumentprisindex för det senaste året beräknad mellan juni ett år tidigare jämfört med juni två år tidigare.

"Aktiv ägarstyrning
är centralt för ansvars-
tagande ägare."

Som långsiktig aktiv ägare av noterade bolag i Sverige och internationellt har vi ett ansvar att bidra till att ett bolags verksamhet utvecklas och förbättras samt att den bedrivs ansvarsfullt och transparent.

Ansvarstagande och transparens bidrar till bättre bolag som i förlängningen möjliggör god hållbar avkastning och trygga pensioner. För mig är därför vårt arbete med aktiv ägarstyrning centralt i AP4:s förvaltning och det är också ett av AP4:s fokusområden.

Som aktiv ägare arbetar AP4 för varje enskilt bolags och dess aktieägares bästa och vi väger naturligtvis i detta arbete in även andra intressenters behov för att på bästa sätt gagna bolagets långsiktiga utveckling. Vi arbetar med frågor som strategi, hållbarhet, styrelsesammansättning, kapitalstruktur, ersättningar och transparens.

Denna rapport sammanfattar hur vi under stämposäsongen 2017 har utövat vårt aktiva ägande, genom valberedningar, dialoger med bolag och övriga ägare samt på stämmor. AP4:s årliga Hållbarhets- och ägarstyrningsrapport kommer att publiceras i samband med vår Årsredovisning för 2017.

AP4 är en betydande ägare i svenska börsbolag och vi har sedan många år ett stort engagemang och lägger ned mycket arbete för alla ägares bästa. Vi äger aktier i 136 svenska börsbolag. Under stämposäsongen deltog vi i 21 valberedningar, varav sju som ordförande, och vi röstade på 60 stämmor.

Inom vår globala aktieportfölj är vårt ägande mer spritt – vi äger aktier i 1 587 bolag och vi röstade på 770 utländska stämmor. Internationellt är AP4 dock en relativt liten aktieägare. För att få större tyngd bakom våra synpunkter samarbetar vi med andra institutioner, gärna hemmahörande i det land bolaget har sin bas. Det är oftast institutioner av samma slag och med värderingar som AP4.

AP4 har under många år arbetat för att svenska bolag ska ha de bästa styrelserna och ett viktigt led i det arbetet är ökad mångfald och jämställdhet. AP4 kräver till exempel att för varje styrelseplats som ska tillsättas ska det finnas minst en kvinna med på kortlistan av kandidater. Glädjande för vårt långsiktiga arbete är att andelen kvinnliga styrelseledamöter i svenska storbolag nu är uppe i 39 procent, vilket innebär att Kollegiet för svensk bolagsstyrnings (ett självregleringsprogram för svenska börsnoterade bolag) delmål för 2017 med råge överträffades.

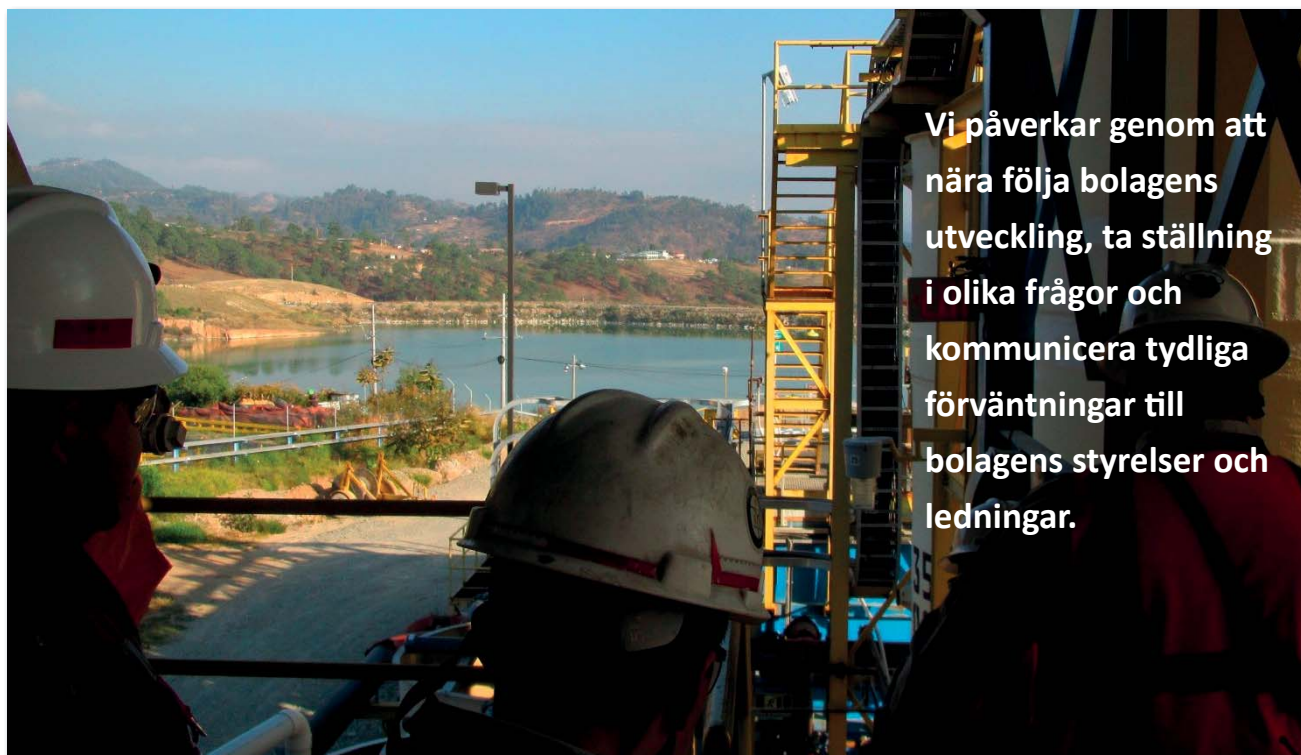
Rimliga ersättningar till ledande befattningshavare som både är förklarbara och försvarbara är även en viktig fråga som AP4 drivit under många år. Vi kan konstatera att flertalet av ersättningsprogram i Sverige under stämposäsong våren 2017 var av den karaktären att AP4 kunde ge dessa sitt stöd. För en detaljerad röstningsöversikt per bolag, se sidan sju.

Ovanstående illustrerar att vi arbetar på flera sätt i vår roll som aktiv ansvarstagande ägare. Den gemensamma nämnaren för detta arbete är att skapa högsta hållbara avkastning åt nuvarande och blivande svenska pensionärer.

Trevlig läsning!

Niklas Ekvall, VD

Ägarstyrning handlar om att ta ansvar

Vi påverkar genom att nära följa bolagens utveckling, ta ställning i olika frågor och kommunicera tydliga förväntningar till bolagens styrelser och ledningar.

AP4 arbetar med ägarstyrning i syfte att öka avkastningen. AP4 utövade sin ägar rätt och röstade på 60 svenska och 770 utländska bolagsstämmor första halvåret 2017. AP4 arbetade i 21 svenska valberedningar och lägger bland annat stor vikt vid att arbeta för ökad mångfald och fler kvinnor i styrelserna.

Ägarstyrning

Områden som ofta berörs i arbetet med ägarstyrning är ett bolags strategi, hållbarhetsarbete, styrelsesammansättning, kapitalstruktur, ersättningar och transparens. Målet är att bolag ska skötas hållbart, ansvarsfullt och så effektivt som möjligt. Det skapar förutsättningar för att de blir framgångsrika och levererar långsiktigt hållbar avkastning. AP4:s arbete med ägarstyrning syftar till att:

- bidra till god långsiktig hållbar avkastning,
- värna om både aktieägares och det enskilda bolagets bästa,
- ta hänsyn till det enskilda bolagets unika förutsättningar och behov,
- utöva ägarrollens rättigheter och skyldigheter med ansvarsfullhet och långsiktighet och
- främja att god sed utvecklas på värdepappersmarknaden. Det sistnämnda bidrar till väl fungerande aktiemarknader, vilket är nödvändigt för att långsiktiga investerare ska kunna skapa hög och långsiktig hållbar avkastning.

Dialog - främsta verktyget

Generellt anser AP4 att direkt dialog, gärna öga mot öga, med berörda bolags styrelser, bolagsledningar och övriga ägare ofta är det bästa verktyget för att påverka till positiv förändring. För att dialoger ska fungera och bli framgångsrika förs dessa i förtroende mellan parterna och inte genom till exempel media.

Ledstjärnor för AP4 som ägare

- AP4:s värdegrund som bygger på svenska statens värdegrund och internationella konventioner.
- AP4:s ägarpolicy
- Svensk kod för ägarstyrning (Koden)
- Principles for Responsible Investment (PRI), ett FN-initiativ för ansvarsfulla investeringar
- FN:s Global Compact

AP4 som ägare i svenska bolag

AP4 är bland de tio största institutionella investerarna på den svenska börsen. AP4 har en lång tradition av att ta ansvar som långsiktig ägare och för att utveckla god sed på den svenska aktiemarknaden.

AP4 engagerar sig i:

- Bolags styrelsesammansättning
- Ökad mångfald och fler kvinnor i styrelserna
- Kapitalstruktur
- Utformning av långsiktiga ersättningsprogram
- Bolags arbete med hållbarhet (miljö- och sociala aspekter samt bolagsstyrning).

136

svenska bolag äger AP4 aktier i

Stor ägare på svenska börsen

Den svenska aktieportföljen hade, vid halvårsskiftet 2017, ett marknadsvärde på cirka 64 miljarder kronor och med aktieinnehav i 136 svenska börsbolag. De största ägarandelarna återfanns i små och medelstora bolag.

AP4 är långsiktig i sin förvaltning och ägande, varför det också är lättare att ta ett tydligare ägaransvar. Förvaltarna följer bolagens verksamhet noga och bedriver en nära dialog med bolagen.

I tabellen nedan visas de börsbolag där AP4 var störst eller näst störst ägare per 2017-06-30.

Bolag	Kapital %	Röster %	Verkligt värde, mkr	Ägarposition
Elekta	6,2	4,6	1 899	2
Gränges	9,4	9,4	551	1
Hemfosa	8,2	8,7	1 254	1
IBT	5,6	4,1	30	2
Inwido	9,8	9,8	672	1
Lifco	7,9	5,0	1 950	2
Mekonomen	8,1	8,1	484	2
Mycronic	8,0	8,0	603	2
Oriflame	8,3	8,3	1 557	2

Ägarstyrning i praktiken

AP4 arbetar med ägarstyrning i Sverige genom att:

- rösta och delta på bolagsstämmor och inför stämman föra dialoger om förslag och information i stämmokallelsen,
- delta i valberedningar,
- föra dialoger med bolagsstyrelser och bolagsledning,
- föra dialoger och samarbeta med andra ägare och organisationer för att kunna driva frågor med ökad tyngd,
- stödja organisationer och projekt som främjar hållbarhet,
- utveckla processer och praxis inom ägarstyrning samt
- delta i utvecklandet av den svenska aktiemarknadens självregleringssystem och generellt arbeta för väl fungerande aktiemarknader.

Förbedelsearbete inför stämmorna

Flera månader innan själva stämman äger rum påbörjas arbetet inför denna. För AP4:s del handlar det om informationsinhämtning, diskussioner med bolag, framföra synpunkter till bolagen angående informationsgivning och utformning av eventuella förslag som ska läggas på stämman. Detta viktiga arbete, som AP4 och andra institutionella ägare bedriver, leder till att många frågeställningar och eventuella oenigheter kan redas ut före stämmorna.

Sverige - stämmosäsongen 2017

AP4 röstade på 60 stämmor. Inför stämmorna förde AP4 ägardialog med cirka 25 bolag om de förslag som skulle läggas på stämmorna.

AP4 prioriterar stämmor i bolag där fonden har ett betydande aktieinnehav, är en av de större ägarna eller om stämman ska behandla en principiellt viktig fråga.

Stämmor våren 2017

Årsstämmorna 2017 kan generellt beskrivas som informativa, välarrangerade och genomförda i en lugn och god stämning. Hållbarhet var ett återkommande tema på stämmorna och många ordföranden och VD:ar valde att berätta om hur bolaget arbetar med hållbarhet och hur det integreras i affärsmodellerna. Andra frågor i fokus berörde vanligtvis större händelser under det gångna året, speciellt om det varit ett år med stora förändringar för bolaget. Aktieägarnas frågor till ledning och styrelse handlade också ofta om hållbarhet, så det fanns en samstämmighet mellan bolag och ägare om områden som var viktiga att belysa mer ingående.

Nedan presenteras två exempel där AP4 har tagit ett långsiktigt ägaransvar i situationer som har krävt betydande engagemang.

I **Eltel** är AP4 en av bolagets fyra största ägare och deltar i Eltels valberedning. Sensommaren 2016, när bolaget publicerade sin halvårsrapport, uppdagades successivt omfattande problem i bolaget som slog hårt mot bolagets finansiella ställning. Problemen visade sig senare vara relaterade till misstänkta oegentliga kopplade till delar av ledningen i bolaget, däribland bolagets dåvarande VD. I samband med att problemen uppdagades fick ett antal personer lämna bolaget inklusive VD. Eltels ordförande valde i anslutning till detta att avgå. VD och ett antal personer är idag under utredning av åklagarmyndigheten.

I syfte att stötta den i grunden sunda verksamheten i Eltel arbetade AP4 och övriga storägare representerade i valberedningen tillsammans med delar av Eltels styrelse och ledning fram en handlingsplan för bolaget. Valberedningen arbetade fram ett förslag till ny styrelse till årsstämman.

Styrelsen lade fram ett förslag om nyemission för att säkerställa bolagets finansiella ställning. Förslagen antogs på årsstämman i juni 2017.

Mekonomens tidigare huvudägare sålde i november 2016 sina aktier i bolaget till det amerikanska noterade bolaget LKQ. Den nye huvudägaren LKQ begärde att Mekonomen kallade till en extra bolagsstämma i januari 2017 i syfte att föreslå en ny styrelse där LKQ fanns representerad.

Mekonomens redan tillsatta valberedning, där AP4 ingick, genomförde ett antal intervjuer för att bilda sig en uppfattning om den nya huvudägarens intentioner och om deras föreslagna representanter till styrelsen. AP4 kunde, med bakgrund i dessa intervjuer, ge sitt stöd till LKQ:s förslag till ny styrelse i vilken representanter för LKQ ingick. Förslaget till ny styrelse antogs på den extra bolagsstämman.

Sverige - röstningsöversikt

AP4 har under säsongen deltagit i 60 svenska stämmor. Nedan presenteras dessa med en kommentar som beskriver det arbete som bedrivits utöver det mer ordinarie stämmoarbetet. Nämns inget specifikt nedan antogs det beskrivna förslaget på stämman.

Stämmor där AP4 röstat	AP4 i valberedningen	Kommentar om specifikt arbete utöver ordinarie stämmoarbete
Acando		AP4 framförde synpunkter på utformningen av förslaget till ersättningsprogram, varefter styrelsen justerade programmet. AP4 röstade för förslaget.
Alfa Laval		-
AstraZeneca		Styrelsen föreslog förändringar i ett existerande program vilket skulle göra det enklare för ledningen att erhålla tilldelning. AP4 kunde därmed inte stödja förslaget. Förslaget röstades dock igenom på stämman. AP4 röstade via fullmakt.
Atlas Copco		-
Autoliv		AP4 röstade via fullmakt.
Avanza Bank		-
Beijer Alma		-
Beijer Electronics	X	-
Beijer Ref		-
Besqab	X	-
BillerudKorsnäs	X	AP4 framförde synpunkter på utformningen av förslaget till ersättningsprogram, varefter styrelsen justerade programmet. AP4 röstade för förslaget.
BioGaia	X	AP4 förde diskussioner med styrelsen gällande ett förslag rörande avsättning av kapital till stiftelse. Efter klarläggande från bolaget kunde AP4 rösta för förslaget.
Biotage	X	-
Björn Borg	X	AP4 förde diskussioner med styrelsen gällande ett förslag till emissionsbemyndigande. Efter klarläggande från styrelsen kunde AP4 rösta för bemyndigandet.
Bravida Holding		-
Bonava		-
Bure Equity		-
Capio	X	-
Cavotec	X	AP4 röstade via fullmakt.
Corem Property Group		AP4 framförde synpunkter på emissionsbemyndigande gällande nyemission. Efter att förslaget justerats kunde AP4 ge stöd till förslaget.
CLX Communications		-
D. Carnegie & co		-

Stämmor där AP4 röstat	AP4 i valberedningen	Kommentar om specifikt arbete utöver ordinarie stämmoarbete
Eltel	X	Under sensommaren av 2016 uppdagades omfattande problem i bolaget, vilket även påverkade bolagets finansiella ställning. Valberedning var med om att arbeta fram en handlingsplan i syfte att stötta den i grunden sunda verksamheten i Eltel. En del av planen innebar att valberedningen lade fram ett förslag om en förändring av styrelsens sammansättning. På stämman lades det även fram ett förslag om nyemission. AP4 röstade för båda förslagen, vilka båda antogs på stämman.
EnQuest		AP4 röstade via fullmakt.
Fabege		-
Getinge	X	-
Gränges	X	-
Hufvudstaden		-
Hemfosa Fastigheter	X	AP4 begärde och fick klarläggande från styrelsen gällande villkor i bolagets ersättningsprogram. AP4 röstade för förslaget.
H&M		-
Infant Bacterial Therapeutics		AP4 hade synpunkter på ett emissionsbemyndigande, men kunde efter klargörande från styrelsen stödja förslaget.
Investor		-
Inwido	X	-
INVISIO Communications		-
Lifco	X	-
Lindab International		-
Mekonomen	X	Extrastämma på grund av ny huvudägare. Den nye huvudägaren föreslog att två nya ledamöter skulle väljas in i styrelsen. Dessa två skulle ersätta de två ledamöter som varit knutna till den tidigare huvudägaren och som ställt sina platser till förfogande. AP4 röstade för förslaget.
Mekonomen	X	AP4 förde dialog med styrelsen angående emissionsbemyndigande. Efter klarläggande från styrelsen röstade AP4 för bemyndigandet.
Micro Systemation		-
Mycronic	X	-
Nederman Holding		-
New Wave	X	-

Sverige - röstningsöversikt

Stämmor där AP4 röstat	AP4 i valberedningen	Kommentar om specifikt arbete utöver ordinarie stämmoarbete
Nobia	X	-
Nordea		-
NP3 Fastigheter	X	-
Oncopeptides		AP4 röstade emot ett förslag till ersättningsprogram, då programmet saknade prestationskrav.
Oscar Properties Holdings		-
Pandox		-
Platzer Fastigheter Holding		-
Probi	X	AP4 framförde frågor och synpunkter på ett emissionsbemyndigande, men kunde efter klargörande från Probi stödja förslaget.
Raysearch Laboratories		-
Recipharm		AP4 framförde frågor och synpunkter på ersättningsprogram. Efter klargörande från Recipharm kunde AP4 stödja förslaget.
Sandvik		-

Stämmor där AP4 röstat	AP4 i valberedningen	Kommentar om specifikt arbete utöver ordinarie stämmoarbete
Sagax		AP4 förde diskussioner gällande bolagets ersättningsprogram. AP4 har under de senaste åren haft kontakter med bolaget gällande programmets utformning. Sedan förra året har förändringar skett i positiv riktning. AP4 hade i år mindre synpunkter, vilket gjorde att AP4 kunde stödja förslaget. AP4 framförde även dessa synpunkter på stämman.
Scandi Standard		-
SEB		AP4 förde dialog med styrelsen och framförde synpunkter på det föreslagna ersättningsprogrammet. Efter klargörande från styrelsen röstade AP4 för programmet.
Sobi	X	AP4 förde diskussioner med styrelsen gällande ersättningsprogram. AP4 har under de senaste åren haft kontakter med bolaget gällande programmets utformning. Sedan förra året, 2016, har förändringar skett i positiv riktning. AP4 hade i år mindre synpunkter, vilket gjorde att AP4 kunde stödja förslaget. AP4 framförde även dessa synpunkter på stämman.
Victoria Park		-
Volati		-
Volvo		-

Sverige - ersättningar en viktig fråga

Ersättningsprogram ska vara förklarbara och försvarbara. Ersättningen till ledande befattningshavare ska harmoniera med aktieägarnas långsiktiga intressen. AP4 har ett antal krav vad gäller ersättningsprogramms utformning, utvärdering och transparens.

AP4:s syn på ersättningsprogram

AP4 vill främja en utveckling mot rimliga, ändamålsenliga och effektiva ersättningsprogram. AP4 anser att långsiktiga aktierelaterade ersättningsprogram ska vara i samklang med aktieägarnas långsiktiga intressen. De ska premiera positiva långsiktiga prestationer, men även verka i motsatt riktning, när önskad prestation uteblivit ska ersättningen totalt bli lägre. Programmen ska ha ett tak eller ett förbehåll, som innebär att styrelsen gör en rimlighetsbedömning av programmens slutliga utfall. Programmen ska vara transparenta och styrelsen bör informera om måluppfyllelse av prestationskrav på årlig basis. Läs mer i AP4:s Ägarpolicy på www.ap4.se

Ersättningar föreslås av styrelsen

Efter förslag från styrelsen ska årsstämman, enligt Aktiebolagslag (2005:551), fatta beslut om riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare. Det är styrelsen som ansvarar för att den totala ersättningen, det vill säga summan av fast och rörlig ersättning inklusive pension och andra förmåner, är väl avvägd och anpassad till bolagets förhållanden.

Ersättningsprogram 2017

AP4 har, i likhet med ett antal andra större ägare, inför vårens årsstämmor haft möten med ett flertal bolag rörande deras planerade ersättningsprogram. Vid sådana möten har AP4 möjlighet att ge synpunkter på utformningen av programmen bland annat på prestationskrav och bolagens informationsgivning. När AP4 inte anser att det föreslagna programmet är ändamålsenligt, rimligt och effektivt agerar AP4 för att få till stånd justeringar av programmet.

Glädjande var de flesta föreslagna ersättningsprogrammen under stämamosäsongen 2017 av den karaktären att AP4 kunde ge sitt stöd till dessa. I ett antal bolag ansåg dock AP4 att det maximala utfallet av ersättningsprogrammet i kronor räknat kunde bli anmärkningsvärt högt i relation till önskad prestation. AP4 påvisade detta för bolagen och påtalade vikten av att begränsa det totala maxutfallet. I ett antal fall gav AP4 sitt stöd till program när förändringar i utformningen gjorts, i andra fall röstade vi emot förslaget.

Foto: Riksbanken

Exempel rörande ersättningsprogram

I **Sobi** kunde AP4 stödja styrelsens förslag till ersättningsprogram efter att vissa justeringar gjorts i årets program. AP4 har röstat emot tidigare års program, både 2015 och 2016, eftersom AP4 vid dessa tillfällen inte fått gehör för sina förslag till justeringar av programmen. AP4 framförde även vid årsstämman 2017 en uppmaning till Sobis styrelse att inför kommande års program ytterligare se över programmens omfattning bland annat avseende antalet så kallade matchningsaktier.

I **Sagax** har AP4 de senaste åren fört en dialog med bolagets styrelse gällande utformningen av ersättningsprogram. Jämfört med föregående år hade programmet 2017 förändrats i positivt riktning och AP4 hade nu endast mindre synpunkter. AP4 gav därför sitt stöd till det föreslagna programmet, men framförde på årsstämman ett antal förslag till styrelsen på ytterligare förbättringar.

Vid **Oncopeptides** årsstämma röstade AP4 emot styrelsens förslag till ersättningsprogram, eftersom det bland annat saknade prestationskrav.

På **AstraZenecas** årsstämma föreslog styrelsen att förändringar skulle beviljas i ett redan existerande ersättningsprogram. Avsikten var att göra det enklare för ledningen att erhålla tilldelning. AP4 röstade emot detta förslag från styrelsen, det fick dock majoritet på stämman.

AP4 kräver att ersättningarna ska vara:

- Förklarbara och försvarbara
- Rimliga och ha ett "tak"
- Långsiktiga
- Utvärderade årligen av styrelsen

Sverige - AP4s valberedningsarbete

Att bidra till att bolag får den bästa möjliga styrelsen är en av AP4:s mest betydelsefulla ägaruppgifter och utgår alltid från det enskilda bolagets behov. Valberedningen bereder och lämnar förslag till stämman om vilka som ska sitta i styrelsen.

AP4 har som mål att delta i valberedningar där fonden blir tillfrågad. Vi anser att detta både är en möjlighet och en skyldighet för en större aktiv aktieägare.

Valberedningsarbete har hög prioritet på AP4

Valberedningar främjar en systematisk och professionell nomineringsprocess av ledamöter till bolagsstyrelser. Det är en modell som har gynnat svenska börsnoterade bolag.

Valberedningsarbetet har därför hög prioritet på AP4, som lägger tid och resurser på att svenska börsnoterade bolag ska ha så bra styrelser som möjligt. Valberedningsarbetet startar normalt cirka nio månader före årsstämman.

21 valberedningar

AP4 deltog i 22 (27) valberedningar i börsnoterade svenska bolag, varav som ordförande i 3 (2).

AP4:s valberedare

På AP4 arbetar en grupp på åtta personer med valberedningsarbete. Gruppen håller veckovisa möten och samordnar sig däremellan löpande rörande olika frågor.

Bolag med AP4 i valberedningen och stämma våren 2017	Ordförande i valberedningen	AP4 ny i valberedningen	Andel kvinnor i styrelsen %	Antal nyvalda kvinnor
Beijer Electronics			40	0
Besquab		X	38	1
BillerudKorsnäs			43	1
BioGaia			50	1
Biotage			29	0
Björn Borg		X	33	0
Capio			38	1
Cavotec		X	29	0
Eltel			25	0
Gefinge			40	2
Gränges	X		50	0
Hemfosa	X		57	1
Inwido	X		40	1
Lifco			30	1
Mekonomen		X	29	0
Mycronic			40	0
New Wave Group			33	0
Nobia		X	44	1
NP3			33	0
Probi			33	2
Sobi		X	50	0

Sverige - fler kvinnor till styrelserna

AP4 har under många år arbetat för ökad mångfald och fler kvinnor i styrelserna.

En bolagsstyrelse – ett bra lag

Varje styrelse formeras utifrån bolagets specifika situation i syfte att skapa förutsättningar för bästa värdeskapande. Antalet styrelseledamöter, ledamöternas kompetens, erfarenhet, ålder, kön, oberoende samt tid för att kunna fullgöra uppdraget är exempel på faktorer som beaktas utifrån det enskilda bolagets situation. Även hur gruppdynamiken i styrelsen fungerar spelar roll när valberedningen överväger den sammansättning som ska skapa ett bra lag – en bolagsstyrelse.

AP4 har ett mål om fler kvinnor i styrelserna

AP4 arbetar aktivt för att uppnå en jämnare könsfördelning i bolagsstyrelserna. AP4 har under många år drivit, i de valberedningar där AP4 deltagit, att minst en kvinna ska vara med på kortlistan vid framtagandet av förslag till nya styrelseledamöter. Den åtgärden har haft gott resultat och har i många fall bidragit till en ökad andel kvinnor i de bolagsstyrelser där AP4 deltagit i valberedningen.

Koden främjar en ökad andel kvinnor

Andelen kvinnor i stora börsbolagsstyrelser ska, enligt Kollegiet för svensk bolagsstyrnings målsättning, vara minst 40 procent 2020. En mellanstation är 2017, då andelen kvinnor i styrelserna ska uppgå till minst cirka 35 procent. I de medelstora och små bolagen gäller en andel på närmare 30 procent 2017.

39 %

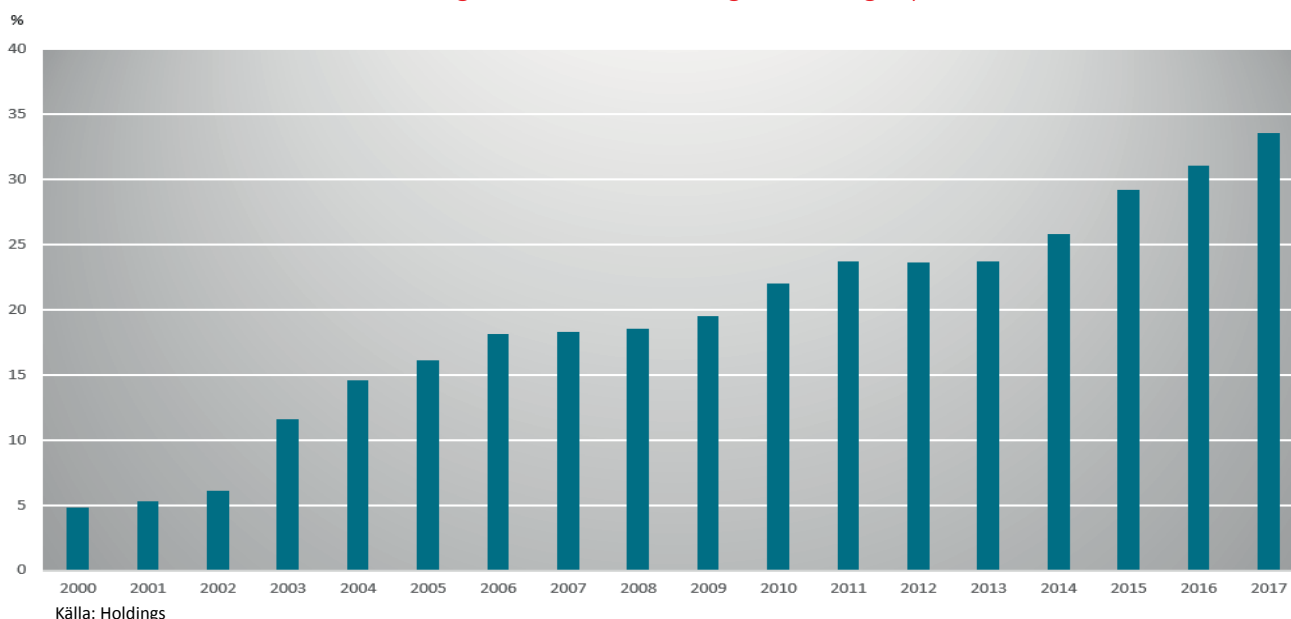
kvinnliga ledamöter i storbolagens styrelser

41 % av bolagens nya styrelseledamöter var kvinnor

2017 var 41 procent av de nyinvalda styrelseledamöterna i börsbolagen kvinnor. Totalt invaldes 120 kvinnor som nya styrelseledamöter till de börsbolagsstyrelser där det gjordes förändringar. Det gjorde att den genomsnittliga andelen kvinnor för alla börsbolagsstyrelser steg med mer än två procentenheter till 33,5 procent.

Utfallet för stora bolag var efter stämposäsongen en andel om 39 (37) procent kvinnor i bolagsstyrelserna, vilket innebar att Kodens uppsatta mål för 2017 överträffades. Utfallet för små och medelstora bolag var en andel om drygt 30 (29) procent kvinnor i bolagsstyrelserna och uppnådde därmed Kodens uppsatta mål.

Genomsnittlig andel kvinnor i samtliga börsbolagsstyrelser

AP4 deltar i samarbeten och stödjer aktieägarförslag som vi anser leder till förbättringar.

AP4 som ägare i utländska bolag

AP4 är en relativt liten aktieägare globalt och möjligheterna är därför små att föra en dialog inför stämmor på det sätt som sker i Sverige. En aktieägars rättigheter skiljer sig också mycket åt mellan olika länder. Rösträtten i utlandet är ofta mer begränsad än i Sverige. AP4 driver därför i utlandet många frågor om aktieägens rättigheter som i Sverige uppfattas som självklara.

AP4 prioriterar de större bolagen globalt och de bolag som AP-fondernas etikråd arbetar med.

1 587

utländska börsnoterade bolag

Liten aktieägare i utländska bolag

AP4 är en relativt liten aktieägare i utländska bolag. Vanligtvis är AP4:s ägarandel mindre än 0,05 procent av bolaget. Det påverkar möjligheterna till ägarstyrning, vilka blir mer begränsade än jämfört med svenska bolag.

AP4 hade vid halvårsskiftet 2017 98,5 miljarder kronor investerat i 1 587 utländska börsnoterade bolag.

770 stämmor i utlandet

AP4 utövade, under första halvåret 2017, sin rösträtt på 770 bolagsstämmor och 10 707 stämmopunkter i bolag från 14 olika länder. Dessa är länder med relativt väl utvecklade aktiemarknader: USA, Japan, Storbritannien, Kanada, Australien, Tyskland, Frankrike, Schweiz, Nederländerna, Spanien, Italien, Österrike, Irland och Belgien.

770

utländska stämmor

Ägarstyrning i utlandet

AP4 arbetar med ägarstyrning i utlandet genom att:

- rösta på bolagsstämmor,
- lägga eller stödja aktieägarförslag till bolagsstämmor,
- föra dialoger med bolagsstyrelser, bolagsledningar och andra ägare,
- samarbeta med andra ägare och organisationer för att kunna driva frågor med ökad tyngd och
- stödja organisationer och projekt som främjar hållbarhet.

Utlandet stämmosäsongen 2017

Olika länder har olika lagar, regler, praxis och traditioner, vilket påverkar möjligheterna för hur en investerare kan utöva ägarstyrning. Att utöva sin rösträtt är ett grundläggande verktyg vid ägarstyrning.

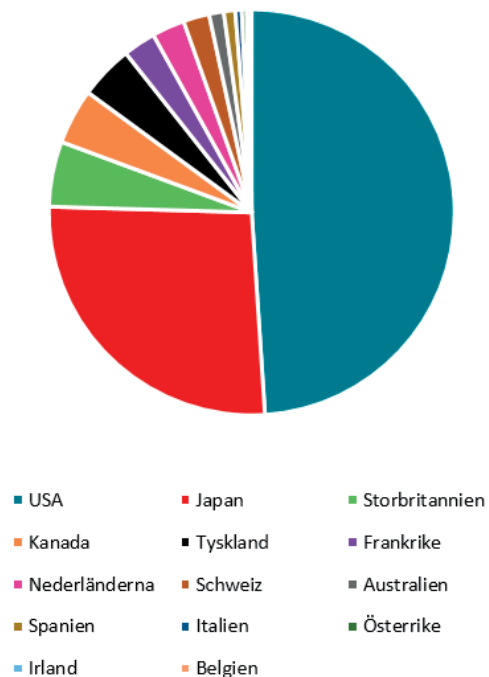
AP4 samarbetar med andra institutionella investerare, både svenska och utländska, för att kunna driva frågor med större tyngd.

Frågor i fokus när AP4 röstar

AP4 röstar i enlighet med AP4s ägarpolicy och tar ställning till bland annat:

- aktieägares rättigheter till exempel att få rösta för hela sitt innehav, få lägga egna förslag till stämman och att föreslå egna stämmopunkter.
- att VD och ordförande ska vara olika personer och ledamöters oberoende,
- ersättning till ledande befattningshavare,
- kapitalstruktur,
- öppen informationsgivning och rapportering från bolaget det vill säga transparens och
- ökad hållbarhet.

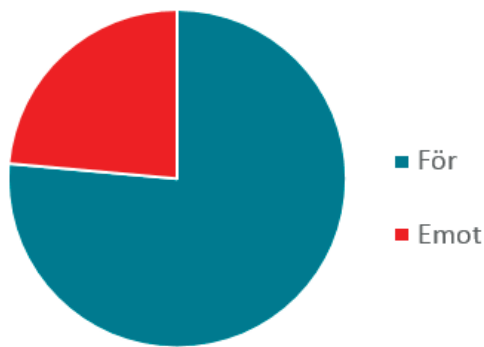
AP4 röstade på 770 utländska stämmor

AP4 tar ställning

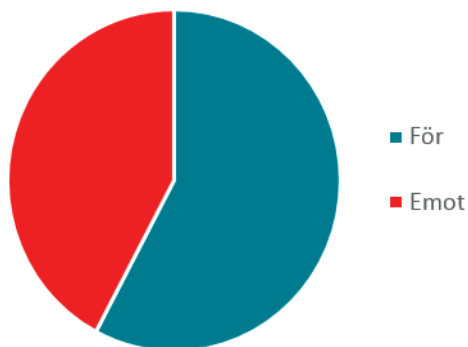
AP4 utgår från sin ägarpolicy vid röstningen, men tar även hänsyn till respektive lands olika lagar, regler, praxis och traditioner. AP4 röstade för en majoritet av bolagsstyrelsernas förslag.

AP4 röstade för en majoritet av bolagsstyrelsernas förslag

Till bolagsstämmor kan aktieägare vanligtvis lägga förslag och AP4 har under perioden röstat för en majoritet av de aktieägarförslag som inkommit bland annat förslag som rör ersättningsfrågor, miljö, mänskliga rättigheter, lobbying och transparens. Totalt har AP4 tagit ställning till 431 aktieägarförslag. För mer röstningsstatistik se www.ap4.se.

AP4 röstade för en majoritet av aktieägarförslagen

Exempel på ställningstaganden

AP4 röstade emot ett förslag från bolagsstyrelsen i **Aberdeen AM** rörande ersättning till bolagsledningen. Styrelsen föreslog att taket för den rörliga ersättningen skulle vara tio gånger den fasta lönen. Förslaget innehöll heller inga tydliga prestationskrav eller mål för den rörliga ersättningen. Det ska i sammanhanget noteras att styrelsen till stor del utgörs av ledande befattningshavare i bolaget, vilka därmed föreslår sin egen ersättning. Förslaget röstades igenom.

AP4 röstade emot ett flertal styrelseförslag där individer föreslås få sitta på "två stolar" det vill säga vara både styrelseordförande och VD på samma gång. Detta förhållande är relativt vanligt i amerikanska bolag och förekommer till exempel i **3M**, **GE** samt **Texas Instruments**. AP4 anser att detta är olämpligt. Det är viktigt att ordföranderollen och VD-rollen är skilda åt. Det ska finnas en tydlig rollfördelning av ansvar och befogenhet respektive kontroll. Styrelsen ansvarar för bolagets långsiktiga strategi, för att tillsätta och avsätta VD samt följa upp att VD sköter verksamheten i enlighet med beslutad strategi. VD har ansvaret för att leda det dagliga operativa arbetet. VD rapporterar till styrelsen. I ovan nämnda bolag blev resultatet från stämman att en person har båda rollerna, dvs är både ordföranden och VD i respektive bolag.

Styrelsen i franska **LVMH** föreslog att årsstämman skulle välja in tre personer som rådgivare till styrelsen. Personerna föreslogs få samma ersättning som styrelseledamöterna, men inte motsvarande ansvar gentemot aktieägarna. De föreslagna personerna hade olika kopplingar till bolaget. AP4 röstade emot detta förslag, eftersom personernas roll var otydligt definierad och för att AP4 förordar en tydlig rollfördelning mellan styrelse och ledning. Förslaget röstades igenom.

AP4 förvaltar åt nuvarande
och framtida pensionärer
med målet högsta hållbara
avkastning på lång sikt.

Mer information och kontakt

Har du frågor angående Fjärde AP-fonden (AP4), vänligen maila info@ap4.se eller kontakta:

Niklas Ekvall, VD
Arne Lööw, Chef Ägarstyrning
Tel: +46 8 787 75 00

Mer information om Fjärde AP-fonden finns på www.ap4.se.